

CRM in het (buiten)land

Antwerpen en Keulen

Geplaagde koorreis vol hindernissen (vervolg)

>

Het zal niet zo vaak voorkomen dat een organist zoveel belangstelling rondom zijn speeltafel heeft. Een dankbaar applaus steeg van de kerkvloer tot hem op, na zijn laatste toetsberoering. Na bedankjes over en weer daalde ook hij met de laatste koorleden via de traptreden terug naar de wereldse werkelijkheid.

Gezelligheid kent geen tijd

Een half uur later (alweer!) dan gepland arriveerden we in *restaurant en huisbrouwerij 't Pakhuys* aan de Vlaamse Kaai.

Een schitterend schone ambiance waar de 'Antwerpse blonde', de Bruine en de Bangelijke sinds 1996 worden gebrouwen en het is dé gelegenheid om met grote groepen een volledige en stevige Bourgondische maaltijd met veel frites te nuttigen. De sfeer en de tongen werden (het

bier?) steeds losser en een uur later dan voorzien stapten we de bus weer in voor onze laatste trip die dag, de broodnodige rust van het Crowne Plaza Hotel in Keulen.

Het Crowne Plaza

Langzaam keerde de rust in de bussen terug. Een ieder stelde zich op zijn eigen wijze in op

de rit die nu voor hen lag. De avondrit was lang, werd zelfs nog langer. De eerste gasten arriveerden pas bij half twee in het hotel om de kamersleutel van hun busleider in ontvangst te nemen. Bussen stroomden leeg en het hotel over alle etages vol. Sommigen die eenzelfde naam hadden, waren als familie door de hotelreceptie bij elkaar in één kamer geplaatst. Aanderen vonden hun kamer op het veiligheidsslot, omdat daarin reeds andere gasten lagen te slapen. Soms moest de hulp van Wensreizen worden ingeroepen om een en ander ge(re)organiseerd te krijgen. Uiteindelijk lag iedereen om half drie op één oor. Behalve zij die nog het Keuls nachtleven wilden ondergaan, maar ook zij maakten het niet later dan vier uur in de ochtend...

Snel, sneller, snelst... en dan wachten

Om acht uur werden de meesten wreed door de wekservice uit hun koordroom gerukt. Uitslapen was er niet bij. Snel, sneller, snelst was weer het devies.

Snel even douchen, snel ontbijten, snel met de koffers naar beneden, snel... en dan weer anderhalf uur op de stoep op vervoer wachten, omdat de tachograafschijf niet liegt en de chauffeurs minimaal negen rusturen moeten

hebben om weer een dag te mogen sturen. Ruim na elf uur vertrokken de bussen richting Dom voor deelname aan de 12 uur mis.

Veel kerkgangers die de feestelijke mis om tien uur hadden bijgewoond, stonden nog wat na te praten *op het Domplein*.

Een gevoel van 'jammer, dit was ook ons publiek', bekruipt je even. Maar tijd om daarover na te denken heb je niet.

Via de Schatkamer haastte men

zich de immense met bloemen versierde kathedraal in en kreeg het koor aan de zijkant van het middenschip zijn plaats toegewezen. Inzingen was er hier ook niet bij, maar van de betere koren mag worden verwacht dat ze dat ook niet nodig hebben.

Precies om twaalf uur gingen de portaaldeuren dicht en de mis kon een aanvang nemen. Opvallend was de plaatsing van *het kleine tweede orgel*, juist voor de plaats waar het CRM aan de zijkant stond opgesteld. Het leek als een zwaluwnest hoog boven de vloer gebouwd. De banken waren in de kerk goed bezet, en het waren niet alleen toeristen die nablevan van het feestje van de bisschop. Gezien de oploop op het kerkplein kan aangenomen worden dat er tijdens de eerdere viering van 10 uur toen wel meer publiek aanwezig was dan bij het optreden van CRM.

Ook nu begonnen we met de Welsh Hymne-Tune. Aad van der Hoeven hield direct de rem op het koor en vertraagde zelfs om de klank volledig tot zijn recht te laten komen. In de stukken van de Messe Breve mocht het tempo iets worden opgevoerd, maar ook hier werd door de straatteeg streng de hand aan het tempo gehouden. Via camera en monitor hadden Aad en Arnoud de Groen geconcentreerd contact met elkaar. Hoog gezeten werd Arnoud door de Domleiding in de gelegenheid gesteld niet alleen de koorbegeleiding, maar ook de eredienst met zijn orgelspel te

leiden. Bij de liturgische zang van het Credo III werd meer spanning bij de koorleden merkbaar. De concentratie onttaardt soms in overconcentratie. Dat uitte zich dan in een enkele hapering of onvolkomenheid. In de overige werken van Gounod, Psalm 111 en het Gospodu Pomiluj en La Rédemption hervond het koor zijn kunnen.

Aarnoud vond het 'kicken'!

Van de dienst zelf ervaar je niet zoveel, maar zoveel te meer, ook nu weer, van het uitleidend orgelspel van Arnoud de Groen. Voor deze gelegenheid had hij de partituur van Toccata van Joseph Callaerts voor zich genomen. Zijn begeleider in het adelaarsnest had hem toestemming gegeven 'alle registers' hiervoor de openen. Hij liet zich dat geen tweemaal zeggen. Met bravoure en jeugdige overmoed wist hij alles uit zijn klankkast te halen wat er muzikaal inzat. Hij deed dat op zo'n overtuigende wijze dat het de bewondering van Aad wekte en hij Arnoud later die dag publiekelijk zou complimenteren en in hem de perfecte begeleider zag, CRM waardig.

Helaas hadden we weer geen tijd om nog even stil te staan bij al het moois wat deze kerk of het centrum van Keulen te bieden heeft. Wilde je het contact met de bussen niet verliezen dan moest je wel mee, want om half vier zou vanaf het Chocolademuseum worden teruggekeerd naar Nederland. Niet alleen werden de meereizende vrouwen, tevens moeder, door hun echtgenoten in het museum in de watten, eh... de chocolade gelegd, ook het komende diner zou geheel aan de wensen van moeder-de-vrouw tegemoet gaan komen. Alleen de naam al: *Groot Kievitsdal*, waar alleen de topkoks van grote faam achter het fornuis staan. Dat hield een belofte

In, maar zover waren we nog niet. Eerst hadden we nog een reis van enkele uren voor de boeg. Zien-derogen knapte het weer op hoe dichter we Nederland naderden. Om ongeveer zeven uur (deze keer eens op tijd) draaiden de bussen het parkeerterrein

van het restaurant op. Het terras lag volledig in de zon en daagde je uit daar plaats te nemen. Maar weer werd de businhoud voortgedreven, naar de voorkant waar ons welkomstdrankje en het buffet reeds wachtte. Het wachten was nu nog op een vierde bus, die een dozijn koorleden uit Den Haag zou afleveren voor alleen het slotdiner. Het zat deze chauffeur ook al niet mee. Dik een half uur te laat arriveerden slechts zeven leden.

Tijdens de maaltijd werden velen voor van alles en nog wat bedankt. Het buffet was een lopend succes en bij Ritters Abschied werd Aad gevraagd deze samenzang in goede banen te leiden. Rond half elf vertrokken de bussen naar het Haagje, die er tegen middernacht arriveerden. Enkele uren later, natuurlijk weer véél te laat, lag iedereen in bed, dromend van de volgende CRM koorreis. Ik droomde dat iemand Noord-Italië in mijn oor fluisterde.

13

CRM 75 jaar

Dubbel jubileumconcert op Urk

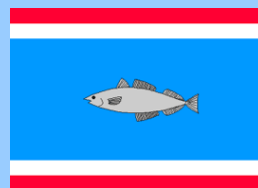
Bethelkerk, 1 juni 2002 door Wim Heijsteeg

Urk, een keileembult, ontstond in de ijstijd. Na het smelten lag die bult als een eiland temidden van een binnenzee. Inpoldering beïnvloedde het eilandgevoel geenszins, daarom spreekt men nog steeds van 'op Urk'. Opvallend is dat op Urk ieder kerkgebouw een miniatuur replica van een oud schip hangt. Dit schip symboliseert de levensreis van de mens. Vroeger zong de gemeente zonder orgelbegeleiding. Voorzangers deden toen dienst. Hieruit zijn de Urker mannenkoren ontstaan.

Als een vis in het water, dat gevoel hadden onze 130 mannen tijdens het dubbelconcert met het 20 man sterke Chr. Jong Mannenkoor 'Soli Deo Gloria'. Ondanks dat door het eeuwenlange isolement van Urk er een dorpsgemeenschap is ontstaan die uniek mag heten, konden beide mannenkoren elkaar deze avond uitstekend vinden in hun gezamenlijke koorzang.

Kijken, kijken, kijken...

1 Juni 2002 was een prachtige dag. Goedgemust en opgedoft reisden vele CRM-leden met hun partners en introducés voor dit uitje die zaterdagmiddag door de Flevopolder naar Urk. Om vier

uur vond onze gezamenlijke generale plaats. Ons was tijdens de voorafgaande repetities op het hart gedrukt, en hoe vaak was het al niet eerder gezegd, dat het zangtempo op Urk (wat) trager is en in enkele nummers aan het einde zo sterk vertraagde, dat

Dubbel Jubileum Concert
Zaterdag 1 juni 2002
in de Bethelkerk te Urk

Chr. Residentie Mannenkoor uit Den Haag
o.l.v. Aad van der Hoeven
organist:
Arnoud de Groen
75 jaar

5 jaar

Chr. Jong Mannenkoor 'Soli Deo Gloria' uit Urk
o.l.v. Jaap Joh. Kramer
organist:
Harm Hoeve
pianist:
Johan Bredewout

Aanvang: 20.00 uur
(vanaf 19.50 uur samenzang!)
Presentatie: Klaas de Boer

een constante blik op de dirigent van de Urker mannen onontbeerlijk en zeker een minimumvereiste was. En dat er dan toch...

Tegen vijfen werd de kerkdeur voor de CRM-ers heropend en zwermde men over het voormalige eiland uit, op zoek naar de Urkse cultuur, *folklore*, zeebanket of naar een andere versnapering.

Holland Koor

Dat er niet alleen Urkers en 'eigen' onder de toehoorders waren, maar zij ook van elders kwamen, bleek uit een tafelgesprek dat ik had met bezoekers in één van de

visrestaurants. Vier koorleden uit Amsterdam van het Holland Koor, hoorden over dit gratis concert van hun dominee.

Een volle Bethelkerk

Om half acht werd iedereen bij de Bethelkerk terugverwacht zodat er nog wat tijd was om je te verkleden. De introducés moesten zich nog haasten om een goed plekje te bemachtigen in de volle kerk, want een gratis concert van het CRM is ook op Urk mooi meegenomen. Beide mannenkoren kwamen om kwart voor acht de kerkzaal binnen en gedisciplineerd stelde het CRM zich onder het orgel op. Het was wel een beetje passen en meten.

Met de samenzang van Van U wil ik zingen werd de avond geopend, gevolgd door Ps. 56, vers vijf. CRM en Soli Deo Gloria zongen daarna samen het One hand, one heart. CRM liet zien dat eerdere instructies niet aan dovenmansoren waren gericht en liet zich samen met de mannen van Urk door Aad meevoeren in het aldaar gebruikelijke tempo. Klaas de Boer, hoofdonderwijzer van de school met de Bijbel, opende het concert. God is getrouw werd door alle aanwezigen uit volle borst op de voor ons westerlingen ongebruikelijke hele noten gezongen en CRM mocht met Gij die alle sterren houdt het spits afbijten.

O eeuw'ge Vader sterk in macht, ons tweede nummer, veroorzaakt vaak de bekende brok in de keel bij de toehoorders, als dat lied wordt gezongen in gemeenten waar de bevolking afhankelijk is van de zee. Vervolgens Ps. 111: Van ganser harte loof ik Hem en Komt als kind'eren van het Licht. In het muzikale intermezzo dat volgde speelde *Johan Bredewout*, organist van de St. Nicolaaskerk in Vollenhove,

op de vleugel op het gehoor van het publiek in. Dat was duidelijk ingenomen met het gekozen en geroutineerd gespeelde Ronda à la Türka van W.A. Mozart. Ja en toen was het de beurt van de twintig Urker mannen onder leiding van hun dirigent Jaap Joh. Kramer. Net als bij CRM verenigen zij twee mooie dingen in hun hobby: zingen, en al zingend Gods boodschap uitdragen.

Begonnen werd met Ps. 68 in een bewerking van K.J. Mulder, gevolgd door O God die vol van Liefde zijt, van de dirigent. De spiritual Livin' Humble, duidelijk Afrikaanse opwarmende, ritmische en melancholieke muziek. Met Standin' in the need of prayer ging SDG in de eerste versnelling en daarmee begon het met opvallend veel jongeren opgekomen publiek echt los te komen

Onvoldoende in staat

Na Ps. 108 Mijn hart, o hemel majesteit, dat weer lekker langzaam en o zo hard door alle aanwezigen werd meegezongen, ging de fakkel over en weer. Bij enkele nummers van CRM bleek de vleugel onvoldoende in staat het koor ondersteuning te geven. Aan het publiek viel te merken dat deze stukken niet echt anders waren dan ze op Urk van de eigen mannenkoren gewend zijn. Een uitzondering hierop was The Creation. Het opnieuw geboeide publiek gaf met een enthousiast applaus duidelijk te kennen met dit mooie muziekstuk ingenomen te zijn.

Het tweede muzikale intermezzo dat pianist Johan Bredewoud en organist *Harm Hoeve* met hun vier handen op de vleugel ten gehore brachten bestond uit twee delen. Zelf suggereerden ze dat ze, wegens de warmte in de kerk iets Spaans wilden doen. Het werden de Spaanse Dansen van Moskowski. Twintig virtuoze vlugge vingers beroerden de toetsen, de armen kluwend, soms buitlend onder elkaar door, dan weer over elkaar heen. Vooral het jonge publiek op de balkons kon geen genoeg van deze polkadansen krijgen. Vanaf dat moment zou het publiek niet meer aflaten bij elk nummer te applaudiseren.

Het is grappig te horen als een klein mannenkoren met jonge stemmen Die Vesper van L.v.Beethoven met eenzelfde ingetogenheid weet te brengen als het CRM.

In de laatste cluster zongen beide mannenkoren de laatste vijf nummers samen: >